

Василь Хомин

“Тож ідіть, і навчіть всі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку!” (Мт 28, 19-20) – цими словами, возносячись на небо, Ісус Христос вислав своїх учнів у світ проповідувати Слово Боже. Апостоли ж, натхненні Святим Духом, чудово справлялися з цією місією, гуртуючи навколо себе спільноту вірних. Власне, спільнота апостолів, об'єднаних навколо Ісуса Христа, які напряду від Бога пізнавали Божу науку, стала прообразом закладів для підготовки священнослужителів, які успадкували апостольську євангелізаційну місію.

Церква, дотримуючись поради ап. Павла – “рук надто покwapно не клади ні на кого” (I Тим.5,22), - випробовує кандидата на відповідність до служіння та бере на себе обов'язок його належної підготовки. Сучасною церковною формою підготовки кандидатів до тайни Священства є духовна семінарія. Термін “seminarium” в перекладі з латинської означає буквально «розсадник», тобто місце попереднього проростання рослин з насіння (semen). Це спеціальний навчальний заклад, який готує кандидатів до священничого служіння, пропонуючи не тільки інтелектуальні знання, але й особливе духовне виховання. Так як колись апостоли отримували від Ісуса знання Божественних істин, а також практичний приклад до наслідування, так і сьогодні семінаристи, вихованці семінарії, отримують богословську освіту та приклад духовного життя від своїх наставників і викладачів. У вузькому значенні «семінарія» - це окремий будинок, у якому семінаристи готуються до таїнства Рукоположення.

Чи одразу після апостолів почали засновуватися семінарії? Звісно, у ранній Церкві, у перших століттях християнства, не було спеціальної форми підготовки до священства, не було чіткої структури. Починаючи з Середньовіччя, освіта духовенства відбувалась трьома шляхами: монастирських шкіл, єпископських катедральних шкіл та університетів, але ці способи підготовки кандидатів до священства не були досконалими. Це були радше прототиби сучасних семінарій.

Сучасна форма семінарії з'явилися після Тридентського Собору, який наголосив на необхідності ґрунтовної, чітко структурованої підготовки майбутніх пресвітерів. Його декрет «Cum adolescentium aetas» (15 липня 1563) зобов'язав єпископів створити у своїх єпархіях щонайменше одну духовну семінарію для навчання та виховання майбутніх священників. Декрет також передбачав прийняття до семінарій юнаків щонайменше дванадцяти років, які вміли читати і писати та щиро прагнули прийняти свячення. Після церемонії постригу та отримання священницького одягу кандидат був зобов'язаний вивчати латинську граматику, церковний спів, церковний календар, Святе Письмо, церковні книги, проповіді, відправу таїнств та обряди. Кандидат у священство мав щодня брати участь у Літургії, церковних службах під час свят, щонайменше раз на місяць сповідатись, приймати причастя за рішенням сповідника. Семінарію мав закінчити кожен, хто бажав стати священником. Таким чином було покладено початок створення духовних семінарій.

Семінарія поєднує як формаційний (виховний), так і навчальний аспекти. Це - поєднання монастиря та університету, тобто духовно-навчальний заклад, у якому юнаки, прийшовши зі світського життя, формуються як духовні люди, отримуючи добру філософсько-богословську освіту. Перебуваючи у семінарії впродовж 6-ти років, студент не лише вдосконалює свої знання з Біблії, богословських наук, церковної історії та світової культури, мов, але проходить школу самостійного життя, виховуючи характер, навчаючись відповідальності, братерської підтримки, толерантності, виваженості, акуратності, наполегливості...

Метою семінарії є підготовка кандидатів до священства, які покликані досягнути святість життя через зріле ставлення до Бога, Христової Церкви, суспільства та до себе самих. Це ставлення є основою священничої ідентичності, яка бере свій початок від Особи Господа нашого Ісуса Христа. Навчаючись у семінарії протягом багатьох років, людина розпізнає себе, має час зрозуміти, чи вона хоче бути священником і чи готова себе присвятити служінню Богу і людям. Дуже важливо розвивати своє покликання, адже від цього залежить все подальше життя. Тому потрібними є роздуми, спілкування з духовними людьми, щоб утвердити себе у бажанні бути священником. Окрім навчання, студенти семінарій мають різні служіння, такі як праця з молоддю, відвідування домів пристарілих, дитячих будинків, воєнне капеланство, медичне капеланство, тюремне служіння, волонтерство, де семінаристи радо діляться Словом Божим. Також студенти беруть участь у служінні на місійних теренах нашої Церкви. Отож семінарія поєднує цілий комплекс різних служінь, під час яких студент розпізнає Істину та зростає у своєму покликанню до священства.

Семінарійне життя овіяне багатьма міфами, здогадками, стереотипами. Проте семінарія - це не просто місце, де вчать служити богослужіння, багато молитись, кадити, як вважають багато людей, а щось набагато глибше. Братня спільнота семінарії – це середовище, в якому вирує життя. Вона наповнена теплотою й радістю, де студенти вчать перш за все бути людьми та плакають в собі християнські чесноти. Серцем семінарії є її храм, в якому кожний семінарист вибудовує особисті стосунки з Богом. Духовний провід семінарії, розуміючи труднощі молодої людини на цьому шляху, повинен від початку оточити її атмосферою любови й доброзичливости. Завдяки середовищу любови семінарист може почати заліковувати рани гріха і зростати в чеснотах. Мета духовного виховання – допомогти людині, щоб кожний момент її життя ставав живою зустріччю з Богом.

За словами папи Франциска, духовна семінарія – це дім молитви, навчання та сопричастя. В контексті релігійної байдужости люди потребують зустріти в особі священника міцну віру, яку семінарист розвиває, насамперед, через особисті взаємини з Господом. Тому семінарія є ще й «домом молитви». Як «дім навчання», семінарія допомагає юнаку разом з іншими прямувати шляхом виховання у собі живої та свідомої віри. Семінарія як «дім сопричастя» покликана сформувати у кандидаті до священства відкритість на інших, здатність до слухання та діалогу, що в майбутньому покликані перерости в пресвітерську спільність навколо єпископа та під його проводом.

Часто при основних семінаріях існують також й так звані «малі семінарії», де молоді юнаки розпізнають своє покликання через підготовчі курси, спілкуються з братами-семінаристами, здобувають знання. Після закінчення підготовчого курсу кандидат може вступати до основної семінарії, продовжуючи своє навчання і духовну формацію. Проте процес підготовки до священничого життя має починатися ще далеко перед малою семінарією чи підготовчими курсами - вдома, у християнській родині та християнській громаді. Батьки покликані заохочувати своїх синів до того, щоб ті з відвагою відповідали на Боже покликання до священничого чи чернечого стану. Родина плакає священниче покликання через приклад пошани до християнських цінностей. Крім християнської родини та парафіяльної спільноти, сприятливим середовищем для зростання покликань є церковні школи та молодіжні організації, які виховують кандидата у вірі.

Василь ХОМИН, Семінарія: школа сіячів Божого Слова // СЛОВО №1 (81), березень-травень 2020